

"מטפורה אפיסטמולוגית" הוא מונח שטבע מבקר התרבות הנודע אומברטו אקו. אפיסטמולוגיה הוא ענף של הפילוסופיה העוסק בשאלת הידע: איך אנחנו יודעים? מה גבולות הידיעה האנושית האפשרית? מה הקשר בין ידיעה למציאות? בין לוגיקה לידיעה? בין נסיון לידיעה? וכיו"ב שאלות. אקו רצה לתאר, באמצעות המושג הזה, את האופן שבו ביטויים אומנותיים אחדים מסבירים, בדרך של שימוש במטפורות, את ראיית העולם המתחייבת ממערכת מדעית, או ממערכת תרבותית כלשהי, במקום נתון ובתקופה נתונה.

המטפורה האפיסטמולוגית איננה הסבר מסודר או ביאור מנומק של השלכותיה או מסקנותיה של תורה מדעית או של שיטה פילוסופית כלשהי. אין אנו מזדקקים לאומנות לצורך הזה. אבל לצד מגבלותיה מול יכולת הניבוי וההסבר הרציונלי של המערכות המדעיות או הפילוסופיות, האומנות מאפשרת לפלס ערוצים דמיוניים אלטרנטיביים, שלא נתונים למגבלות ולאימוציה של ההיסק הלוגי או של התצפית האמפירית. בדרך זו מביאה אותנו האומנות לנקודות מבט מעניינות ומפתיעות, שקשורות אמנם בדרך כלשהי למערכות המדעיות והפילוסופיות המוכרות, אך שבו בזמן משוחררות מכל מחוייבות למסגרות המגבילות של אותן מערכות.

מטפורה אפיסטמולוגית היא מושג קולע במיוחד כדי לתאר חלק גדול מיצירותיו של בורחס, ולמעשה ידוע שהסיפורים של בורחס היוו מקור השראה כבד משקל להגדרתו של אקו ולחיפוש אחר המשמעות של יצירות אמנות רבות, במיוחד יצירות ספרותיות, כמטפורות אפיסטמולוגיות. נדמה לי שכדאי לפנות ישירות לתיאור תוכנו של אחד מסיפוריו של בורחס כדי להבין איך מושג המטפורה האפיסטמולוגית עוזר לנו בהבנתו. דוגמה מתאימה מאוד לצורך הזה מופיעה בסיפור "טלון, אוקבאר, אורביס טרטיוס" (Tlzn, Uqbar, Orbis Tertius) שבורחס כתב בשנות הארבעים. המבנה של הסיפור הזה דומה למבנה של סיפורים רבים אחרים מאת בורחס: יש לו מבוא ויש לו נספח, ושניהם גם יחד נועדו למטרה עיקרית אחת: ליצור בקורא מבוכה ולגרור לו להתלבט ולחשוב שמא בכל זאת מדובר כאן במקרה אמיתי, ולא סתם בעוד סיפור שבורחס בדה מדמיונו. יש במבוא סדרה ארוכה של רמזים, איזכורים, ציטוטים מדוייקים כביכול, ספרים שהלכו לאיבוד, שיחות עם חברים יודעי-דבר. יש בנספח הסבר שנכתב, כביכול, שש שנים אחרי הסיפור עצמו ובו בורחס מבהיר, או מעמיד פנים כאילו הוא מבהיר, תעלומות רבות שנתרו בלתי פתורות במהלך

הסיפור עצמו. אף על פי שבורחס משתמש בטכניקה הזאת לעיפה, לעולם איננו מתעייפים (אם מותר לומר זאת), לעולם איננו חדלים מלהיות מופתעים, ובעיקר, לעולם איננו יודעים בביטחון מוחלט, בקריאה ראשונה לפחות, האם מדובר בסיפור אמיתי או בדיוני, או האם לפחות חלקים אחדים מתוך הסיפור הם אמיתיים. כך למשל, בפתחה לסיפור הזה, על טלון ואוקבאר, בורחס מספר לנו על שיחותיו עם אדולפו ביאוי קאסארס (Adolfo Bioy Casares), אחד מחבריו הקרובים ביותר ושותף משך שנים רבות לכתיבת סיפורים. פרט מעין זה, כמובן, רק מגביר את החשש שמא מדובר בכל זאת כאן במקרה אמיתי. על כל פנים, בסוף המבוא הקצר, אנו יודעים על קיומו, או לפחות על ההשערה בדבר קיומו, של חבל ארץ נידח ומיסתורי באסיה הקטנה בשם אוקבאר, אשר הספרות הפנטסטית שטופחה בו במשך הדורות הפכה לשם דבר.

המטפורה האפיסטמולוגית, שאותה אני רוצה לתאר כאן, מופיעה בגוף הסיפור, כלומר, בין המבוא לנספח. אך קודם שאוכל להכנס לפרטים שלו, עלי להסביר באופן מקוצר ותמציתי ביותר את הרקע הפילוסופי של הבעיה שאיתה מנסה בורחס להתמודד כאן, ומראש אני מתנצל על ההפשטות הכוללניות שאאלץ להציג כאן מפאת קוצר היריעה. בהכללה מסויימת ניתן לומר שהמסורת הפילוסופית והמדעית המערבית, שהתפתחה מיוון העתיקה ועד ימינו (ואם רוצים לדייק עוד יותר צריך אולי לומר "מיוון העתיקה ועד תחילת המאה העשרים"), מניחה בדרך כלל ביסוד חקירתה את קיומו של עולם חיצוני לנו, אובייקטיבי ובלתי תלוי בקיומנו או בחקירתנו אותו. את העולם, על פי ההנחה הזאת, ניתן לתאר באופן מדוייק בעזרת החושים והאינטלקט. חלק גדול מהוויכוחים הפילוסופיים שהתעוררו במסורת הזאת במשך הדורות נוגע לשאלת עדיפות החושים על פני האינטלקט או ההיפך מזה. אך מעבר למחלוקת הזאת, יש יסוד משותף, איתן ויציב, לשני הפלגים המתדיינים. לגישה הזאת, על שני פלגיה, ניתן לקרוא ראליסטית, משום שהיא מניחה, בניואנסים כאלה ואחרים, את קיומו של עולם ריאלי חיצוני לנו.

לעומת המסורות הריאליסטיות למיניהן, התקיימה תמיד במערב מסורות אלטרנטיביות, שניתן לכנותן אידאליסטיות או ספקניות, ואשר ביסודן הטלת ספק בדבר קיומה של מציאות אובייקטיבית וחיצונית שכזאת. על פי המסורות האידאליסטיות, תפישתנו את העולם החיצוני איננה אלא אשליה. דעותינו על העולם החיצוני אינן אלא השתקפות ישירה של דפוסי מחשבה פרי מוחנו, נפשנו, חושינו או דימוינו, ואין קיום או מציאות כלשהם מחוץ לאותה פרצפציה אינדיווידואלית.

מאז ומתמיד הרגיש בורחס חיבה ברורה למסורות האידאליסטיות והספקניות, על ביטויהן השונים, הן במסגרת התרבות המערבית והן במערכות פילוסופיות מתרבויות אחרות. על אף המאמץ הרב שבורחס הקדיש לעיון בשיטות הפילוסופיות האידאליסטיות, אני חושב (בניגוד אולי לדעתם של חוקרי בורחס רבים), שצריך להיות זהיר מאוד, כאשר באים לטעון שתפישת עולמו **האמיתית** (!) של בורחס היתה אידאליסטית במובן הקלאסי של המילה. בורחס היה, ככלות הכל, הספקן האולטימטיבי, אשר בניגוד לספקנים ולרלטיביסטים רבים, היה מוכן להטיל ספק אמיתי וכן, בראש ובראשונה, ברעיונות שהוא עצמו הגה. בפרק הראשון אמרתי שאת יצירתו של בורחס יש להבין כנסיון לבדוק את ערכן האסתטי של מערכות אידאיות, ללא קשר לשאלת אמיתותן או נכונותן. נדמה לי שאת חיבתו של בורחס למסורות האידאליסטיות יש לראות, קודם כל, במסגרת הזאת של הבחינה האסתטית הצרופה.

אישיותו הספקנית ביסודה של בורחס פורשת מצע טבעי ונוח במיוחד לטיפול חיבה מהסוג שבורחס רחש למסורות האידאליסטיות. לפעמים נדמה שקרבתו לתרבות האנגלית, אשר בורחס אהב לתאר כתרבות הסולדת באופן בסיסי מכל ביטוי מוגזם של להט וכתרבות הנוטה באופן מובהק להתבטא בלשון ההמעטה (Understatement), ליבתה תמיד את החיבה הבסיסית לאידאליזם החרוטה ממילא בטעמו של בורחס. בורחס גם ביטא פעמים רבות את משיכתו לאידאליזם במונחים של הערכה אסתטית צרופה כלפי סוג הטעונים שפותחו לצורך ביסוס הגישה הזאת, ובמיוחד לטיעונים שפותחו על ידי שני נציגים בולטים של המסורות האלטרנטיביות לריאליזם במערב: האסכולה האליאטית ביוון העתיקה ומי שמכונים האמפיריציסטים האנגלים במאה השמונה-עשרה.

במסורת אינטלקטואלית שנשלטה בעיקר על ידי הגישות הריאליסטיות, הטיעונים של האידאליסטים היוו בדרך כלל עמדה יוצאת דופן. הן יצגו את המנוגד לשכל הישר ולדעת הרוב, את הדורש הסבר משכנע יותר. אולי יש בכך סיבה נוספת שמסבירה את חיבתו של בורחס כלפי גישות כאלה, שהרי גם בסיפורי הרפתקאות, כגון אלה שבקובץ "דברי ימי תועבת העולם", עליהם דיברתי בפרק קודם, בורחס תמיד מביע אמפטיה כלפי האנטי-גיבור, כלפי ה-Underdog. מתברר שהאמפטיה הזאת לא מצטמצמת לאנטי-גיבור של סיפורי התועבה, או כפי שכבר הסברתי, לאנטי-גיבור של ה-Infamia, דהיינו של האנטי-תהילה. האמפטיה של בורחס אף איננה מוגבלת לאנטי-גיבור של מלחמות ארגנטינה, או של האפוס של הגאוצ'ו, או לאנטי-גיבור המאכלס את הרחובות האפלים של פרברי בואנוס איירס. האמפטיה הזאת מתבטאת בסיפוריו של בורחס גם כלפי האנטי-גיבור האינטלקטואלי מהסוג של האידאליסטים, אותו אנטי-גיבור שטיעוניהם בעלי ערך אסתטי

ראשון במעלה, אך שבכל זאת לא מצליח להתגבר על שליטתה המובהקת של הריאליזם בתרבות המערב, לפחות עד מחצית המאה הנוכחית. המצב הקיומי של המובס, הן בשדה הקרב, הן בקרב הסכינים העירוני, והן בתחום המטפיזיקה, הוא מצב שאת ביטוי האסתטיים בורחס מנסה למצות עד תום בסיפוריו.

נציגיה העיקריים של האסכולה האליאטית ביוון העתיקה היו פרמנידס וזנון. שניהם ניסו להראות, בעזרת טיעונים לוגיים צרופים, את האבסורד, כביכול, שבאמונות הבסיסיות ביותר של המחנה הראליסטי. זנון, בפרט, התרכז במושג התנועה וניסה להוכיח שרעיון התנועה מכיל ביסודו סתירה פנימית, שהרי ההנחה הבסיסית שמאחורי המושג היא שעצם שנמצא במקום מסויים יימצא, כעבור פרק זמן, במקום אחר. איך אנחנו יודעים שמדובר באותו עצם, שואל את עצמו זנון, אם הוא לא נמצא כבר במיקומו המקורי? כדי שעצם מסויים יישאר להיות הוא עצמו, אסור שתכונותיו ישתנו, ובכלל זה אסור שמיקומו ישתנה, כי אחרת הוא כבר לא יהיה אותו עצם עצמו. עבור פרמנידס, עצם המחשבה על שינוי מכילה סתירה, שהרי, לטענתו הידועה, "היש ישנו, והאין איננו", ולא ייתכן שום מעבר מן היש אל האין ומן האין אל היש. זנון, תלמידו של פרמנידס, פיתח את הטיעונים הללו באמצעות הפרדוקסים המפורסמים, שאותם הזכרתי באחד הפרקים הקודמים. בורחס הרגיש משיכה אינטלקטואלית עזה לפרדוקסים של זנון, בעיקר בשל ההבטים האסתטיים שלהם, ולכן הוא דן בפרדוקסים האלה ברבות מיצירותיו.

באשר לזרם המכונה אמפיריציזם אנגלי במאה השמונה-עשרה, בורחס אהב במיוחד את כתביהם של דיוויד יום (Hume) ושל הבישוף ג'ורג' ברקלי (Berkeley). על אף שהוגים אלה לא בדיוק שייכים למסורת האידיאליסטית במובן הצר של המילה, יש ביצירותיהם ביקורת מחודדת והטלת ספק מפוכחת מאוד בחלק מהאמונות היסודיות של המסורות הריאליסטיות המערביות, ובמיוחד במושג הסיבתיות. על פי מושג הסיבתיות הקלאסי כל תופעה בעולם נגרמת מסיבה כלשהי, ותכליתו של המחקר המדעי והפילוסופי, כפי שאריסטו הגה אותו והנחיל לדורות הבאים, היא החיפוש אחר אותן סיבות אמיתיות שמאחורי התופעות האמיתיות אף הן. הפילוסופים האנגלים מבית מדרשם של יום וברקלי טענו שהסיבתיות איננה אלה תוצר של המחשבה האנושית, אשר מתבוננת בקשר שמתקיים ברמת תפישתנו, בין אירועים מוקדמים יותר ומאוחרים יותר, ומייחסת להן קשר אמיתי, קשר מהותי יותר כביכול, במציאות. לדעת הפילוסופים הללו, הקשר הסיבתי הזה לא קיים אלא שהוא מומצא על ידינו. בורחס מאוד אהב את הטיעונים שהפילוסופים האלה העלו, אך הוא היה מודע היטב לחוסר יכולת השכנוע שבהם. הוא ביטא את המודעות הזאת בחדותו

האופיינית, דווקא בסיפור הזה על טלון ואוקאבר , כאשר אמר : "יום קבע לנצח שטיעונו של ברקלי לא משאירים פתח להפרכה, ולו הקטנה ביותר, אך בו בזמן הם אינם משכנעים, ולו במידה הזעומה ביותר."

ובכן, המבוא הזה, המקוצר והמוכלל משהו, לדברי ימי הפילוסופיה המערבית מעז ועד ימינו, יעזור לקוראים, כך אני מקווה, להבין את הרקע למטפורה האפיסטמולוגית של בורחס שעליה אדבר עכשיו. "טלון אוקאבר, אורביס טרטיוס" היא מטפורה אפיסטמולוגית שבה בורחס מנסה את התרגיל המחשבתי הבא: נניח שקיים עולם שבו המסורת האינטלקטואלית השלטת היא המסורת האידאליסטית, ואילו המסורת הראליסטית זוכה בו למקום שולי; עולם שבו האידאליסט הוא הגיבור המנצח ואילו הריאליסט הוא האנטי-גיבור המובס. איך ייראה עולם כזה? ובכן, ברור שהדרך לברוא עולם כזה היא הדרך הבורחסיאנית הטיפוסית: העולם הזה שוכן בכוכב לכת אחר, טלון שמו, אשר קיומו הולך ומתברר לנו בדרך של ספרים נשכחים שלאחר חיפוש אינטנסיבי ומפותל, בורחס מצליח לחלץ מידי השיכחה המוחלטת.

כל מה שידועה לנו על טלון מקורו בכרך האחד-עשרה של ה"אנציקלופדיה הראשונה של טלון", אשר הגיע לידי בורחס בדרך בלתי-צפויה, שאותה הוא מתאר בפרוטרוט, כמובן, בסיפור עצמו, תוך שהוא נוטע בנו ספק כבד בנוגע לאמיתות קיומו. הכרך הזה מעמיד בידי בורחס תיאור חלקי, אך לחלוטין שיטתי כדבריו, של דברי ימיה של התרבות אשר צמחה על אותו כדור עולם, טלון. אוקאבר, שבטעות חשבנו בתחילת הסיפור כי הוא חבל ארץ השוכן באסיה הקטנה, שוכן לאמיתו של דבר, כך מתברר, בטלון. כל הלאומים השוכנים בטלון הם אידאליסטים מבטן ומלידה, כך קובע בורחס מתוך קריאתו באנציקלופדיה. כל מה שהאדם יצר אי-פעם בטלון מניח מראש את האידאליזם: השפות, הדת, המטפיזיקה. עכשיו בורחס מתאר את החיים בטלון, ואגב כך הוא מסביר לנו את המשמעות, במיוחד המשמעות האסתטית, של תפישת העולם הזו, הבלתי-סבירה אולי, אך המרתקת כל כך, של המסורות האידאליסטיות.

הקיום נתפש בטלון לא כדבר-מה המתרחש בחלל, כפי שהמסורת הריאליסטית המערבית רואה אותו: העולם איננו אלא רצף של פעולות או אירועים בלתי-אחידים ובלתי-תלויים זה בזה, שמקורם כמובן, בנפשם של תושבי המקום. התרבות המחקרית הקלאסית של טלון מכילה רק דיסציפלינה אחת, והיא הפסיכולוגיה כמובן: הדבר ברור מאלי, שכן בלא קיום של מציאות אובייקטיבית בלתי-תלויה, לא נותר אלא לחקור את המחשבה שהיא היוצרת את המציאות על פי האידאליסטים. גם מושג הסיבתיות הקלאסי לא מתקיים בטלון: עבור אנשי המקום, לראות ענן

עשן באופק, ולאחר מכן שדה שרוף, ולבסוף בדל סיגריה דלוק, אינו מצביע על כך שהאחד גרם לשני. כדוויוד יום, גם אנשי טלון יטענו שאין בכך יותר מאשר "אסוציאציה של רעיונות".

ברור שבתנאים כאלה המדע מתרוקן מכל תוכן מלכתחילה, שכן, על פי המסורת הריאליסטית הקלאסית, ללא קשירת עובדה אחת למשניה, כלומר ללא גילוי הסיבות האמיתיות, אין בידינו הסבר. אך למרבה הפלא, מספר לנו בורחס, לא נכון לחשוב שאין מדע בטלון. נהפוך הוא! יש אינספור מערכות מדעיות. בטלון מתרבות ללא גבול המערכות ההסבריות הבלתי-סבירות ביותר, שהן כפופות למגבלה אחת בלבד: עליהן להיות מעניינות ובנויות בצורה יפה, או לחלופין, עליהן לעורר סנסציה. הפילוסופים בטלון, מסביר לנו בורחס, "לא מחפשים את האמת, ואפילו לא את הסבירות: הם מחפשים את התדהמה. הם רואים במטפיזיקה ענף של הספרות הפנטסטית. הם יודעים שכל שיטה איננה אלא שיעבוד של כל ביטויי היקום לביטוי אחד כלשהו מתוכם. אפילו הפסוק 'כל הביטויים' נדחה על ידיהם, שכן הוא מניח את הצירוף הבלתי-אפשרי של הרגע הנוכחי לכל רגעי העבר."

ככל שמעמיקים וקוראים את יצירתו של בורחס בכללותה, מבינים עד כמה הפסקה הזאת מתארת, לא את התרבות הדמיונית של טלון, אלא את התפישה שבורחס עצמו רוצה לטפח ולבנות ביצירתו שלו.

אחד הנושאים החביבים על בורחס, במסגרת חיבתו לגישות האידיאליסטיות, הוא תיאור הנסיונות המרובים שנעשו במשך ההיסטוריה לשלול את מושג הזמן. ברור שגם במטפורה על טלון ועוקבאר, מקומה של הכחשת הזמן אינו נפקד. כדי להראות את הקשר בין האידיאליזם והכחשת הזמן, בורחס פשוט מסביר לנו מה אסכולות החשיבה המרכזיות שבטלון, כולן אידיאליסטיות כמוכן, אמרו בקשר לסוגיה הזאת. אני מצטט את בורחס:

אחת האסכולות בטלון מרחיקה לכת עד כדי שלילת הזמן: היא טוענת שההווה בלתי מוגדר, שהעתיד חסר כל מציאות, מלבד היותו תקווה בהווה, ושהעבר חסר כל מציאות אף הוא, מלבד היותו זכרון בהווה. אסכולה אחרת מצהירה שהזמן כולו כבר חלף ושחינו אינם אלא זכרון או השתקפות דימדומים, ולבטח זכרון מעוות ומקוטע, של תהליך שחלף לבלי שוב. אסכולה אחרת מצהירה שדברי ימי היקום, —דברי ימי חיינו, והפרט הזעיר ביותר בחיינו— הם כתב ידו של אלוהות משנית אשר יצרה אותם כדי לתקשר עם דמון ...

אסכולה אחרת טוענת, שבזמן שאנו ישנים כאן, אנחנו ערים במקום אחר, וכך כל אדם הוא למעשה שניים.

כל הטיעונים האידיאליסטים האלה, ועוד רבים אחרים, בדבר הכחשת הזמן, מנותחים על ידי בורחס במקומות רבים ביצירתו, ואנחנו עוד נשוב ונדבר עליהם.

אבל כאן מגיע בורחס לאחד המקומות החשובים והמעניינים בסיפור, ובו הוא מתאר לנו איך אנשי טלון מתייחסים לריאליזם. שהרי קיימת מסורת ריאליסטית בפלנטה הזאת, אלא שהיא מסורת שולית, ועוד יותר מזה, היא מסורת שערורייתית. בורחס אומר שהפילוסופים המעטים שפיתחו גישות כאלה בטלון, ושנחשבו דרך אגב לפילוסופים כופרים, הפגינו פחות בהירות מחשבתית מאשר הפגינו להט. יתר על כן, מדווח לנו בורחס, הפילוסופים הללו נסחו את טיעוניהם על דרך הפרדוקסים. הידוע מבין כל הפרדוקסים הללו הוא "פרדוקס תשע המטבעות", שבורחס מתאר אותו עבור הקוראים, תוך רמיזה אירונית וברורה לפרדוקסים של זנון.

כדי לרענן את זכרונם של הקוראים, וכך לאפשר לו להינות יותר מהטון האירוני של בורחס, כדאי אולי שאזכיר כאן את ניסוח אחד הפרדוקסים של זנון. באחד הפרקים קודמים הזכרתי כבר את פרדוקס החץ, ולכן אזכיר כאן פרדוקס אחר, פרדוקס אכילס והצב. ניסוח הפרדוקס הוא כדלקמן:

אכילס, סמל הזריזות, מקיים מרוץ נגד הצב, סמל האיטיות. מהירותו של אכילס גדולה מזו של הצב עשרת מונים, ועל כן נותן אכילס לצב מקדמה של עשרה מטר. אכילס רץ על פני עשרה מטר אלה, הצב רץ על פני מטר אחד. אכילס רץ את המטר המפריד עתה ביניהם, הצב רץ דצימטר אחד. אכילס רץ את הדצימטר המפריד, הצב רץ סנטימטר אחד. אכילס רץ את הסנטימטר המפריד, הצב רץ מילימטר ... , וכן הלאה עד אין סוף, ולכן אכילס ירוץ לנצח ולעולם לא ישיג את הצב.

הניסוח הזה של הפרדוקס מצוי במסה שבורחס עצמו פרסם עוד בשנות העשרים, ובה הוא סקר נסיונות לבאר את הפרדוקס לאורך ההיסטוריה. לדעתו של בורחס, אף לא אחד מההסברים שהוצעו מניח את הדעת, ולכן הפרדוקס עומד בהינו. הבעיה היא, הוא מסביר, שהפרדוקסים של זנון מערערים את המושגים היסודיים ביותר שבאמצעותם אנו תופשים את ההווה, ובמיוחד את מושגי החלל והזמן. אם נקבל עלינו את עיקרי התפישה האידיאליסטית, לעומת זאת, הפרדוקס הזה פשוט יפסיק להטרידנו. אבל, שואל בורחס את הקורא, האם נהיה מוכנים לוותר על לא פחות

מאשר מושג היקום שעליו אנחנו בונים את כל תפישתנו את המציאות רק בגלל חתיכות קטנטנה של ערפל יווני?

ובכן, בסיפור על טלון ואוקבאר, בורחס הופך את היוצרות ו מנסח את השאלה מהכיוון של הריאליסטים, אותו מיעוט מבוטל של הוגים כופרים בפלנטה הזאת. נשמע קודם כל מה פרדוקס המטבעות אומר:

ביום שלישי, חוצה בן-אדם X את המדבר ומאבד תשע מטבעות נחושת. ביום חמישי, מוצא

Y בדרכו ארבע מטבעות, חלודות משהו בשל הגשם שירד ביום רביעי. ביום שישי, מוצא Z

שלוש מטבעות בדרך. בבוקר יום שישי, מוצא X עצמו שתי מטבעות במסדרון ביתו.

על סמך המשל הזה מנסה הפילוסוף הכופר של טלון להוכיח את רצף הקיום, דהיינו את המציאות, של המטבעות, ולצורך זה הוא מסביר כך:

לא יעלה על הדעת לטעון שארבע מתוך תשע המטבעות לא התקיימו בין יום שני ליום חמישי, ששלוש מהן בין יום שלישי לשישי בערב, ושעוד שתיים בין חמישי לבוקר יום שישי. ההגיון נותן שהן המשיכו להתקיים—ולו בדרך עלומה, שמהותה—בכל רגע בשלושת פרקי הזמן הללו נשגבת מיכולת הבנתם של בני האדם.

סביר להניח שרוב הקוראים לא יתקשו להסכים עם מסקנתו של הפילוסוף הכופר, אלא שאנשי טלון האידאליסטים, התקשו אפילו להבין את פשר מילותיו. מתוך הגנה על מה שהם ראו כשכל הישר, אנשי טלון התקיפו את הטיעון המסוכן הזה, וטענו שבעצם הוא כולו שקרי משום שהוא מבוסס על השימוש בשני חידושי לשון שנועדו מלכתחילה להטעות. והכוונה היא למילים "לאבד" ו"למצוא". מילים אלה, כך הם אמרו, כוללות בתוכן את הנחת המבוקש, שכן הן מניחות מראש את זהות המטבעות בתחילת הסיפור ובסופו. יתר על כן, הם מדגישים, הרמז על החלודה הקלה שהעלו המטבעות נועד להדגיש את רצף הקיום הזה, תוך כדי סילוף הלוגיקה של הטיעון. הם גם העלו טיעון נגדי: נניח, הם אמרו, שבמשך תשעה לילות רצופים, תשעה אנשים חשים כאב עז, כל אחד בתורו. האם נטען גם אז, שהכאב הוא אותו כאב?

על אף הטיעונים הקשים שהפילוסופים בטלון העלו כנגד הדעות הכופרות, ניתן עוד למנות מקרים רבים במרוצת ההיסטוריה, של נסיונות דומים לאלה להגן על מושג המציאות בניגוד לשכל הישר של תושבי טלון. בורחס כמובן, מביע פליאה רבה על המשך הנסיונות הנועזים הללו.

בורחס עוד מתייחס בסיפור הזה לשאלות פילוסופיות אחרות הקשורות לוויכוח בין ריאליזם לאידאליזם. לקראת הסוף, כאילו רצה להדגיש שאין לקחת ברצינות יתר את העמדה האידאליסטית שפה הוא מופיע כמגינה, כביכול, מתייחס בורחס להשפעות של הפילוסופיה האידאליסטית על המציאות. ברור שמאות בשנים תחת שליטתו הבלעדית של האידאליזם לא יכלו שלא ליצור מציאות מיוחדת במינה בטלון.

לא צריכה לבוא כהפתעה העובדה שחפצים שהלכו לאיבוד בטלון מופיעים מאוחר יותר במכופל. זה קורה, למשל, כאשר שני אנשים מחפשים את החפץ, אחד מהם מוצא אותו אך לא מספר לשני, ואז השני מוצא גם הוא את החפץ מאוחר יותר. — בשלב מסויים (למרבה הפלא, בורחס מספר לנו שזה קרה לא לפני יותר ממאה שנה), — הוחלט לנצל את התהליך הזה לייצור המוני ושיטתי. הדבר לא היה פשוט, ואפילו העלה סתירות רבות, שבורחס מפרט אותן, בהתאם לרצונות ולשאיפות המנוגדים של האנשים המעורבים בתהליך.

הפסקה המסיימת של גוף הסיפור מעלה מסקנה נוספת שאולי לא כל תומכי האידאליזם נתנו את דעתם עליה ועל משמעותה. בורחס מתאר זאת כך:

החפצים בטלון נכפלים. בו במידה הם נוטים גם להטשטש ולאבד פרטים ככל שאנשים שוכחים אותם. הדוגמה הקלאסית היא של מפתן בית אחד אשר המשיך והתקיים כל עוד היה קבצן שפקד אותו בקביעות ואשר נעלם מן העין ביחד עם מותו. קרה גם שציפורים או סוס הצילו חורבות של אנפי-תיאטרון.

עד כאן המטפורה האפיסטמולוגית אחת של בורחס, זו שבסיפור "טלון, אוקבאר, אורביס טרטיוס". בפרק הבא נמשיך ונבחן את יצירת בורחס בעזרת המושג הזה.